

XALQARO BAHOLASH DASTURLARI ASOSIDA BO‘LAJAK O‘QITUVCHILARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARI

*Andijon davlat pedagogika instituti
magistranti **Muhammadjonova Zarnigor Adxamjon qizi***

*Andijon davlat pedagogika instituti
talabasi **Mashrabboyeva Mubina Bobomurod qizi***

*Andijon davlat pedagogika instituti
talabasi **Qayumova Durdona Botirjon qizi***

*Andijon davlat pedagogika instituti
Talabasi **Xatamova Adolatxon Sultonbek qizi***

Annotatsiya. Mazkur maqolada xalqaro baholash dasturlari talablari asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish mexanizmlari tahlil qilinadi. Xususan, o‘qituvchilarning funksional savodxonligi, tanqidiy fikrlashi, innovatsion va reflektiv faoliyatini shakllantirishda xalqaro baholash dasturlarining ahamiyati yoritiladi. Shuningdek, pedagogik ta‘lim jarayonida ushbu dasturlar yondashuvlarini joriy etishning samarali usullari ko‘rsatib beriladi.

Kalit so‘zlar: kasbiy kompetensiya, xalqaro baholash dasturlari, pedagogik ta‘lim, innovatsion yondashuv, funksional savodxonlik.

Bugungi globallashuv sharoitida ta‘lim sifatini xalqaro mezonlar asosida baholash dolzarb masalaga aylandi. Ayniqsa, bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy tayyorgarligini xalqaro talablarga mos ravishda rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etmoqda [1]. Shu nuqtayi nazardan, xalqaro baholash dasturlari pedagog kadrlar tayyorlash tizimida muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi. Xalqaro baholash dasturlarining mazmuni va ahamiyati. Xalqaro baholash dasturlari o‘quvchilarning bilimdan foydalanish, muammoni hal qilish va real hayotiy vaziyatlarda fikrlash qobiliyatini baholashga qaratilgan. Eng nufuzli dasturlar qatoriga PISA, TIMSS hamda PIRLS kiradi [2]. Ushbu dasturlar OECD kabi xalqaro tashkilotlar tomonidan muvofiqlashtiriladi. Bu dasturlar nafaqat o‘quvchilar, balki o‘qituvchilarning kasbiy faoliyatiga ham yuqori talablar qo‘yadi.

Bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyalari. Bo‘lajak o‘qituvchining kasbiy kompetensiyasi quyidagi tarkibiy qismlarni o‘z ichiga oladi: Metodik kompetensiya – ta‘lim jarayonini rejalashtirish va tashkil etish; Pedagogik-psixologik kompetensiya – o‘quvchi shaxsini tushunish va rivojlantirish; Axborot-kommunikativ kompetensiya – zamonaviy texnologiyalardan foydalanish; Reflektiv kompetensiya – o‘z faoliyatini tahlil qilish va takomillashtirish.

Xalqaro baholash dasturlari aynan shu kompetensiyalarni rivojlantirishga xizmat qiladi [3].

Kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish mexanizmlari:

Xalqaro baholash dasturlari asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish quyidagi mexanizmlar orqali amalga oshiriladi:

1. Ta’lim mazmunini yangilash – o‘quv dasturlariga PISA, TIMSS tipidagi topshiriqlarni integratsiya qilish.

2. Amaliy yo‘naltirilgan mashg‘ulotlar – real hayotiy vaziyatlarga asoslangan pedagogik vazifalarni yechish.

3. Interfaol metodlardan foydalanish – muammoli ta’lim, loyihaviy ishlar, key-stadi texnologiyalari.

4. Refleksiv faoliyatni rivojlantirish – bo‘lajak o‘qituvchilarning o‘z darslarini tahlil qilishi va baholashi.

5. Baholash tizimini takomillashtirish – kompetensiyaga asoslangan baholash usullarini qo‘llash [4].

Xalqaro baholash dasturlari asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biridir. Ushbu dasturlar yondashuvlarini pedagogik ta’lim tizimiga joriy etish orqali raqobatbardosh, zamonaviy fikrlaydigan va yuqori kasbiy salohiyatga ega o‘qituvchilarni tayyorlash imkoniyati kengayadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim sifatini oshirishga oid farmon va qarorlari.
2. OECD. PISA Assessment and Analytical Framework.
3. Mullis I.V.S., Martin M.O. TIMSS International Results in Mathematics and Science.
4. Saidahmedov N.S. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent.